

SÈRIE 3**Per a totes les preguntes:**

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

OPCIÓ A**Exercici 1. Text de la Constitució de la Monarquia espanyola, 30 de juny de 1876**

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 6 i 9, que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.4. i amb els de continguts procedimentals 2.1., 3.1., 4.1., 4.2. i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al primer apartat del punt 3 del document de concreció curricular (*La Restauració: evolució política, social, econòmica i demogràfica*).

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de resumir les idees principals del text: es tracta de la Constitució que ha estat en vigència més temps en la història contemporània d'Espanya i va ser la veritable clau de volta del sistema polític de la Restauració. Els articles reproduïts fan referència al caràcter confessional de l'Estat, als drets dels espanyols i al poder legislatiu (0,5 punts). A la segona part de la pregunta, l'alumnat ha de situar el text en el context històric dels inicis de l'Espanya de la Restauració (0,5 punts). El corrector valorarà positivament el fet que l'alumnat esmenti el polític conservador Cánovas del Castillo com a veritable arquitecte del sistema polític de la Restauració, i que assenyali algunes diferències d'aquesta Constitució respecte de la de 1869.

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'assenyalar el caràcter confessional de la Espanya de la Restauració i, alhora, la tolerància envers altres confessions religioses (0,50 punts). El corrector valorarà positivament el fet que l'alumnat faci referències a com va ser tractada la qüestió religiosa en constitucions anteriors. A la segona part de la pregunta, l'alumnat haurà d'explicar que el poder legislatiu era bicameral: Congrés dels Diputats i Senat (de caràcter més conservador), i que tenien una composició ben diferent l'una de l'altra (0,50 punts). Finalment, a la tercera part de la pregunta, l'alumnat ha d'explicar que durant la Restauració es va utilitzar inicialment per elegir els diputats el sufragi censatari i, des de 1890, el sufragi universal masculí (0,50 punts). El corrector valorarà molt especialment que l'alumnat expliqui que l'existència del caciquisme pervertia el sufragi i falsificava els processos electorals.

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'explicar els fonaments organitzatius del sistema polític de la Restauració que seguia el model britànic basat en l'arbitratge de la monarquia, el bipartidisme, Constitució de 1876 i el caciquisme (1 punt). Ha d'esmentar quins eren els dos grans partits dinàstics (els conservadors d'Antonio Cánovas del Castillo i els liberals de P. Mateo Sagasta) i quines les forces socials que van donar suport a la Restauració (burguesia terratinent, burgesia industrial, Església, aristocràcia) (0,50 punts). També s'ha d'explicar quines eren les forces d'oposició política (carlistes, republicans, catalanistes) i social (moviment obrer) al règim (0,50 punts). Finalment, a la tercera part de la pregunta, l'alumnat ha d'assenyalar fets com la fi de la tercera guerra carlista, el fracàs dels pronunciaments republicans, la regència de Maria Cristina i, especialment, les guerres colonials (a Cuba i a les Filipines) i la guerra de 1898 amb els EUA (0,50 punts). El corrector valorarà molt positivament el fet que l'alumnat identifiqui correctament alguns dirigents polítics i socials del període, així com que exposi amb claredat el falsejament sistemàtic de les eleccions i de la vida política. També es valorarà positivament el fet que l'alumnat esmenti l'emergència del catalanisme polític com un estat d'opinió contrari al marc polític dissenyat per Cánovas.

Exercici 2. Dades estadístiques sobre distribució sectorial de l'economia (1960-1973)

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 19, 20, 25 i 27, que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 4.1, 4.2, 4.3 i 4.4 i amb els de continguts procedimentals 2.1., 3.1., 4.1., 4.2. i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció curricular (*El franquisme (1939-1975)*).

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) punt.

L'alumnat haurà d'indicar les diferències en la distribució de l'ocupació entre Catalunya i Espanya i els canvis que s'han produït entre 1960 i 1973. També haurà d'establir les diferències del PIB entre Catalunya i Espanya així com l'evolució entre 1960 i 1973. (0,5 punts). L'alumnat haurà de situar la informació del quadre en l'etapa de la dictadura franquista al període del l'anomenat *desarrollismo*. (0,5 punts).

1,5) punts

L'alumnat haurà de fer esment dels canvis que es van produir en la població espanyola i catalana (augment de la població, moviments migratoris interns i externs, canvis en l'estructura de la població, etc.) (0,75 punts). També haurà de fer esment dels desequilibris demogràfics i de la proliferació de barris perifèrics a les zones industrials d'Espanya (0,75 punts). És una pregunta força oberta i, per tant, el corrector/a haurà de valorar positivament altres aspectes socials que pugui introduir l'alumnat així com del desenvolupament més ampli d'alguns dels aspectes abans

esmentats, sempre que a la resposta hi hagi algun dels ítems anteriorment assenyalats.

2,5) punts

L'alumnat haurà d'esmentar el Pla d'Estabilització –objectius, polítics que l'impulsaren, conseqüències, etc.- (0,5 punts). També haurà de fer esment dels *Planes de Desarrollo* i de les seves conseqüències. (0,5 punts). L'alumnat també haurà de fer esment de les causes que van possibilitar el fort creixement econòmic dels anys seixanta –exportació de mà d'obra, inversions estrangeres i turisme- (0,5 punts) així com dels canvis que es van produir a l'estructura productiva del país –fort procés d'industrialització, modernització del sector agrari i millora de la productivitat- i l'increment de l'activitat comercial, tant de les exportacions com de les importacions (0,5 punts). Finalment, l'alumnat haurà de fer esment de les causes i conseqüències de la crisi de 1973 (0,5 punts). El corrector/a valorarà positivament qualsevol altre aportació de l'alumnat així com l'aprofundiment de qualsevol dels aspectes esmentats en aquestes pautes.

OPCIÓ B

Exercici 1. Textos del diari *Arriba* (1941) i de Franco (1940).

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 19, 20 i 27, que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 4.1 i 4.2, i amb els de continguts procedimentals 2.1., 3.1., 4.1. i 4.2. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció curricular (*El franquisme (1939-1975)*).

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt.

L'alumnat haurà d'esmentar la total adhesió de Franco i del diari *Arriba* (òrgan oficial de la Falange) als ideals nazis i feixistes així com el convenciment de que els països de l'Eix sortiran vencedors en la II guerra mundial i de que el nou règim espanyol és un model en la lluita contra el comunisme. (0,5 punts). L'alumnat haurà de situar els textos en els anys de la postguerra civil espanyola i dels inicis de la II guerra mundial. (0,5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat haurà de fer esment de la posició del govern espanyol durant la II guerra mundial –neutralitat, no bel·ligerància, neutralitat- (0,5 punts). També haurà de fer esment de la no admissió d'Espanya a l'ONU i de la retirada dels ambaixadors de la major part de la comunitat internacional, després de la fi de la Segona Guerra Mundial (0,5 punts). L'alumnat també haurà d'esmentar la fi de l'època de l'aïllament, la progressiva entrada d'Espanya als organismes internacionals i els acords amb els Estats Units i el Vaticà. (0,5 punts). El corrector/a haurà de valorar positivament altres aspectes de la política internacional que pugui introduir l'alumnat així com del desenvolupament més ampli d'alguns dels aspectes abans esmentats.

3) 2,5 punts

L'alumnat haurà d'esmentar els diferents qualificatius que utilitzen els historiadors/es per definir la naturalesa del franquisme –feixisme, dictadura, totalitarisme, etc.- així com de la seva capacitat per adequar-se al context internacional sense perdre la seva naturalesa repressiva. (0,75 punts). En aquest punt el corrector/a valorarà molt positivament l'ús de vocabulari històric així com la seva capacitat per argumentar la seva definició del règim franquista. L'alumnat també haurà de fer esment de les principals lleis que van configurar l'estructura i funcionament del règim – *Fuero del Trabajo, Fuero de los Españoles, Ley de Referèndum, Ley de Sucesión* - (0,75 punts) així com la intensa activitat repressiva contra qualsevol tipus d'oposició –social, política o cultural- (0,5 punts). Finalment, l'alumnat haurà de fer esment dels instruments legals de caràcter repressiu (*Ley de Responsabilidades Polítiques* i *Ley de Represión de la Masonería i el Comunismo* o dels consells de guerra als civils). (0,5 punts). El corrector/a haurà de valorar positivament l'exposició per part de l'alumne d'altres aspectes de la política del règim franquista durant tot aquest període, així com del desenvolupament més ampli d'alguns dels aspectes abans esmentats.

Exercici 2. Dades estadístiques sobre la balança de pagaments, índex de preus i vagues (1914-1921)

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11, 12 i 17 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 3.1 i 3.2. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 2.1., 3.1., 4.1., 4.4. També es verifica els aprenentatges referits als punts 2, 4 i 5 del document de concreció del currículum (*La Restauració: evolució política, social, econòmica i demogràfica*).

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de descriure les tres taules, que una és de tipus econòmic (la balança comercial espanyola entre 1912 i 1921) i dues de caràcter econòmicosocial (l'evolució de l'índex de preus a Barcelona i el nombre de vagues a Espanya entre 1914 i 1920). En línies generals, l'alumnat ha d'explicar que el saldo comercial va ser clarament positiu en el període 1915-1919, durant la primera guerra mundial, tot i que els preus van assolir importants increments i la conflictivitat laboral tingué una tendència alcista

(0,50 punts). A la segona part de la pregunta, l'alumnat ha de situar el quadre en el context històric de la primera guerra mundial i de la crisi de l'Estat de la Restauració (0,50 punts). El corrector valorarà molt positivament el fet que l'alumnat utilitzi de manera correcta els conceptes "importacions", "exportacions", "saldo comercial" o "índex 100".

2) 1,5 punts

L'alumnat ha de relacionar de manera precisa la neutralitat espanyola durant la primera guerra mundial amb l'existència d'un creixent saldo comercial positiu de l'economia espanyola degut a la disminució de les importacions i a l'increment significatiu de les exportacions. Aquesta tendència es trencà gairebé immediatament després d'acabada la guerra (0,50 punts). A la segona part de la pregunta, l'alumnat ha de relacionar l'increment de les exportacions amb l'alça de preus (0,50 punts) i com aquest fet va incidir clarament en un deteriorament de les condicions de vida de les classes treballadores i en una creixent conflictivitat social (0,50 punts). El corrector valorarà positivament el fet que l'alumnat identifiqui els sindicats més remarcables de l'època i que esmenti l'aparició de la violència social i el pistolerisme.

3) 2,5 punts

A la tercera pregunta l'alumnat ha d'explicar els dos corrents majoritaris del moviment obrer espanyol del primer terç del segle XX, tot diferenciant el moviment sindical (anarquisme, CNT, i socialisme, UGT) del polític (PSOE) (0,75 punts). També haurà de distingir la localització geogràfica dels dos corrents ideològics principals i la seva conversió en veritables moviments de masses moderns (1 punt). Caldrà que destaquï el protagonisme de l'obrerisme en diversos episodis d'aquells anys, com els fets de la Setmana Tràgica o la vaga general revolucionària de 1917, així com l'aparició de nous partits polítics obrers (PCE) i la repressió duta a terme per la dictadura de Primo de Rivera (0,75 punts). El corrector valorarà positivament el fet que l'alumnat esmenti correctament els noms d'alguns dirigents obrers i polítics de l'època (Pablo Iglesias, el Noi del Sucre, Dato, etc) i faci esment d'altres formes de sindicalisme obrer (catòlic, catalanista), o, també, de la presència obrera en altres formacions polítiques no específicament obreristes (republicanisme radical).